

Zbornik o Davorinu Jenku (1835–1914), *Arhiv Republike Slovenije in Arhiv Srbije*, 2015

Skladatelj Davorin Jenko je Slovencem zagotovo najbolj poznan po uglasbitvi Vilharjeve pesmi *Lipa zelenela je* in nekdanji slovenski himni, danes pa himni *Slovenske vojske Naprej, zastava slave*, ki jo je ustvaril na besedilo Simona Jenka.

Jenko je po šolanju v Kranju, Ljubljani in Trstu vpisal študij prava na Dunaju, kjer se je v družbi slovenskih intelektualcev predal svoji ljubezni do glasbe. Ustanovil je *Slovensko pevsko društvo*, zatočišče narodno prebujene slovenske mladine, skozi skladateljstvo in zborovodstvo pa sta vzcvetela njegova bogata ustvarjalna invencija in izrazit glasbeni talent. V dneh, ko se je poslavljalo leto 1862, se je Davorin Jenko poslovil od študija prava in Dunaja ter odšel na novo delovno mesto zborovodje in učitelja petja v *Srbsko cerkveno pevsko društvo* v Pančevo. Tam je ostal tri leta, nato pa vse do leta 1910 živel v Beogradu, kjer je bil zborovodja in skladatelj *Beograjskega pevskega društva* in *Kraljevega narodnega gledališča*. Nato se je vrnil v Ljubljano, kjer je umrl 25. novembra 1914.

Življenje in delo Davorina Jenka so v knjigah in člankih raziskovali in predstavili različni avtorji, najobširneje pa je do zdaj o njem pisal muzikolog Dragotin Cvetko, ki je leta 1955 izdal znanstveno monografijo. Leta 2014 je Henrik Neubauer Davorinu Jenku posvetil študijo o njegovi glasbi za gledališče, zdaj pa je pred nami nova znanstvena monografija s številnimi no-

vimi pogledi na njegovo življenje in delo, za katero je prispevke prispevalo sedem avtorjev.

Knjiga *Davorin Jenko (1835–1914)*, ki je izšla leta 2015 v Ljubljani in jo je založil *Arhiv RS*, s Cvetkovim citatom na naslovnici: »Bil je Slovenec in Srb, Slovan v eni in isti osebi, poln vseslovanskega navdušenja in prepričanja prav do konca svojega življenja«, nakazuje nadaljevanje in dopolnitev Cvetkovega dela. Monografijo, ki je nastala ob 180. obletnici rojstva in 100. obletnici skladateljeve smrti, sta uredila dr. Gregor Januš in dr. Franc Križnar, recenzirala pa dr. Primož Kuret in dr. Aleš Gabrič. Izid knjige sta podprla slovensko *Ministrstvo za kulturo* in *Ministrstvo za kulturo in informiranje Republike Srbije*.

Uredniškemu predgovoru sledi prispevek dr. Franca Križnarja o življenju in delu Davorina Jenka. Avtor osvetljuje Jenkovo študijsko pot, delovanje na Dunaju, tabelarni pregled delovanja po odhodu z Dunaja, krajši oris njegovih del, navedeni pa so tudi obeležja in spomini nanj. Križnar Davorina Jenka uvrsti med novo skupino slovenskih ljubiteljskih skladateljev z velikim talentom, a nepopolno izobrazbo. Jenka uvrsti med začetnike srbskega nacionalnega sloga in zato pomembnega predvsem za razvoj srbske glasbe njenega zgodnjega obdobja in hkrati za razvoj slovenske glasbene romantike.

Zgodovinar dr. Gregor Januš predstavi skladateljevo življenjsko pot v širšem kontekstu kulturnega življenja v drugi polovici 19. stoletja, ki je močno zaznamovalo skladateljevo življenje. Predstavljene so življenjske prelomnice in razlogi zanje. Prvi, slovensko-dunajski, del življenja je zaznamovan z njegovo napredno narodno zavednostjo in vpetostjo v prebujajoče se slovansko narodno gibanje, drugi srbski del pa s široko glasbeno dejavnostjo in ustvarjanjem velikega glasbenega opusa, ki ga uvršča med najprepoznavnejše predstavnike slovenske in srbske glasbene romantike. V zahvalo za svoj prispevek k razvoju srbskega kulturnega življenja je bil Davorin Jenko leta 1888 odlikovan s članstvom v *Srbski kraljevski akademiji*.

Režiser in koreograf Henrik Neubauer v prispevku *Davorin Jenko in njegova glasba za gledališče* prikazuje izjemno plodno Jenkovo polstoletno ustvarjalno obdobje na področju odrske glasbe. Skladatelj se je v dolgem obdobju bivanja v Srbiji najbolj uveljavil prav v gledališču, zanj pa uglasbil blizu sto gledaliških del. Med njimi srbski muzikologi izpostavljajo predvsem predstave *Đido*, *Pribislav i Božana*, *Potera*, *Doktor Oks*, *Devojačka kletva* in *Seoska lola*. Nekatere med njimi so se prav zaradi Jenkove glasbe približale operni tvorbi, njegova dela pa so se izvajala vse do leta 1968. Jenko je s svojim ustvarjalnim, poustvarjalnim in učiteljskim delom odigral pomembno zgodovinsko vlogo v razvoju srbske glasbe.

Dr. Jonatan Vinkler v prispevku *Pesniki in njihovi (ne)zdravi otroci* obravnava značilnosti literarne recepcije v času zgodnjega parlamentarizma ter položaj literarnega ustvarjanja Simona Jenka in njegovih *Pesmi* v okviru narodnjaške estetike šestdesetih let 19. stoletja. Obdobje slovenskega narodnega prepoda in z njim povezana kulturna dejavnost sta bila razumljena predvsem kot del narodne identitete in identifikacije ter kot taka narodnokonstitutivna.

Razmerje med zgodovino, spominom in glasbeno dediščino, ki jo je zapustil Davorin Jenko, v luči recepcije njegovih vokalnih del na slovenska besedila, osvetljuje dr. Nataša Cigoj Krstulović v prispevku *Davorin Jenko in Glasbena matica: prispevek k zgodovini recepcije*. Čeprav je Jenko večino svojega ustvarjalnega poleta namenil srbski glasbi, bo s svojimi slovenskimi zborovskimi skladbami, ki so večinoma nastale v njegovem prvem ustvarjalnem obdobju na Dunaju, ostal prepoznaven slovenski skladatelj. Skladbe imajo predvsem zgodovinski pomen in so dokument časa, v katerem je bila glasba podrejena zunajglasbenim namenom.

Dr. Jelica Stevanović, doktorica teatrologije in glavna urednica *Izdavačke delatnosti Narodnog pozorišta* v Beogradu, v prispevku *Davorin Jenko u Narodnom pozorištu v Beogradu* predstavlja Jenkovo pionirsko delo pri vzpostavljanju in nadaljnjem razvoju srbske scenske glasbe v ustvarjalnem, poustvarjalnem in pedagoškem smislu. Največje uspehe je dosegel v delih, navdahnjenih s srbsko ljudsko glasbo, med katerimi so nekatera še

danes živa, tudi državna himna Srbije *Bože pravde*.

V zadnji razpravi *Zborovske skladbe Davorina Jenka* je dr. Andrej Misson obdelal eno najpomembnejših področij Jenkovega delovanja. Navedena so vsa do zdaj znana zborovska dela, ki jih lahko najdemo v različnih virih in arhivih. Pomembnejši slovenski zbori so kratko predstavljeni, tudi glasbenoanalitično, prikazani pa so tudi primeri neslovenskih zborov z nekaj analitičnimi pripombami. Jenkovi zbori so slovensko glasbeno zakladnico obogatili, Jenko pa spada med skladatelje, ki so času primerno uspešno gradili slovensko in srbsko glasbeno kulturo in umetnost.

Razpravam sledi še popis del Davorina Jenka v dveh razdelkih: Jelica Stevanović je prispevala popis Jenkovih del v repertoarju *Narodnega gledališča* v Beogradu, Franc Križnar pa bibliografski pregled skladateljevih kompozicij. V popisu je navedenih 631 del, med njimi 11 zbirk (v njih 91 samospevov, dela za klavir, zbor idr.), 104 scenska dela (ena opera in ena opereta), 278 posvethin in 23 cerkvenih zborovskih skladb, 100 komornih in orkestralnih del idr.

Nova monografija pomembno dopolnjuje dosedanje poznavanje slovensko-srbskega skladatelja ter prinaša nove podatke in spoznanja o njegovem življenju in delu. Njegova dela realno postavlja v tedanji čas in okolje, v katerem je deloval med domovino in Srbijo, in jih s tega stališča tudi vrednoti.
